

Myndin er tekin við afhendingu WORLD-STAR viðurkenningar í Düsseldorf vorið 1993.

Á myndinni eru: Gerald K. Townshend, forseti Alþjóða umbúðasamtakanna, Helgi M. Arngrímsson, framkvæmdastjóri Álfasteins hf. og Jón Þórisson, leik-myndahönnuður, sem hannaði umbúðir Álfasteins.

Ljósmynd: H.A.

Álfasteinn hf

Fyrir nokkru hafði ritstjóri Glettings samband við mig og bað mig að setja á blað sitthvað um Álfastein hf., tildrog stofnunar fyrirtækisins og um starfsemina almennt.

Tildröginn eru kannski ekki alveg skýr en um 1980 var hafin undirbúningsvinna að gerð byggðaþróunaráætlunar fyrir Borgarfjörð. Að gerð þeirrar áætlunar komu nokkrir aðilar, þ.á.m. Byggðastofnun, Iðntækni-stofnun og Iðnráðgjafi Austurlands auk heimamanna. Nokkru áður hafði komið upp sú hugmynd hér heima að nýta eitthvað fall-egu steinana sem víða finnast hér. Halldór Árnason, iðnráðgjafi, komst á snoðir um þessar hugmyndir og veturinn 1980-81 voru svo haldnir nokkrir fundir og síðan boðað til stofnfundar steiniðju sumardaginn fyrsta þann 23. apríl 1981.

Við hlutafjárskráningu fyrr í mánuðinum hafði verið safnað tillögum að nafni á fyrirtæki og komu fram 15 nöfn. Á stofnfundinum voru greidd atkvæði um nöfnin og

niðurstaðan var sú að Álfasteinn hf. fékk flest atkvæði og má segja að þar hafi verið lagður góður grunnur að fyrirtækinu því nafn hefur verulega mikið að segja fyrir svona fyrirtæki. "Álfasteinn" gefur fyrirtækinu mun skemmtilegri ímynd heldur en t.d. Steinsmiðja Borgarfjarðar.

Nú var fyrirtækið orðið að veruleika og við tók nokkurra mánaða bið eftir vélum. Sá tími var m.a. nýttur til að kynna sér ýmislegt varðandi steina og steinvinnslu.

Eiginleg starfsemi í Álfasteini hófst síðan 1. mars 1982. Fyrst vorum við til húsa í 25 m² skúrbyggingu. Tveimur árum síðar kom umst við í rúmlega 50 m² nýtt húsnæði í Íöngörðum sem Borgarfjarðarhreppur byggði. Þar hefur fyrirtækið verið síðan og stöðugt verið að stækka við sig og í dag höfum við um 300 m², þar af um 90 m² rúmgóða verslun og sýningaraðstöðu.

Starfsmannafjöldi hefur margfaldast en fyrsta árið vorum við tveir sem unnum hjá fyrirtækinu en í dag er þetta orðið á milli sex og sjö stöðugildi.

Nokkru áður hafði komið upp sú hugmynd hér heima að nýta eitthvað fallegu steinana sem víða finnast hér.

Fyrst þegar verið var að velta stofnun fyrirtækisins fyrir sér var að mestu einblint á vinnslu úr jaspis og öðrum "fallegum" steinum. Við prófuðum samt fljótegla að grafa letur í steina og sú hugmynd þróaðist svo áfram og í dag er þetta langstærsti hluti framleiðslunnar, þ.e. ýmsir hlutir sem eru sérpantaðir og við gröfum í steininn myndir, letur og ýmis merki og tákna. Svona vinna er mikið nákvæmnisverk og tekur talsverðan tíma að ná réttum tökum á henni. Auk þess þarf talsverða útsjónarsemi og listrænt auga til að koma smekklega fyrir á steininum öllu því sem æskilegt er að hafa og líka að velja rétta steina og letur svo vel fari. Það er alls ekki sama steinn og steinn þegar unnið er að svona myndgerð.

Auk þessara sérunnu gripa höfum við í auknum mæli farið að framleiða ýmisskonar hluti sem við dreifum í verslanir víðs vegar um landið. Þetta eru meðal annars klukkur, pennastatíf, hitamælar, skartgripir, borðfánastangir og ýmisskonar smávarningur unninn úr slípuðum smásteinum. Síðustu ár höfum við svo gert legsteina úr norsku efni, "larvikitt" sem við flytjum beint inn með Norraenu.

Í framleiðsluna hjá okkur notum við talsvert af "ihlutum" sem við flytjum að mestu beint inn. Sem dæmi þá fáum við klukkumar frá SEIKO í Japan, pennastatífin frá Noregi og mest af silfurhlutunum í skartgripina einnig frá Noregi og frá Danmörku.

Í ársbyrjun 1991 tókum við þátt í verkefninu *Frumkvæði/Framkvæmd* sem Iðntækniðstofnun var með. Við fengum aðstoð í vörupróun og markaðssókn auk þess sem litið var littillega á fleiri þætti í framleiðslunni. Við fengum okkur til aðstoðar markaðsfræðing, Jens Pétur Hjaltested og skilaði þetta okkur verulega áfram, einkum hvað varðar sölu og kynningarstarf. Í tengslum við þetta fengum við Jón Pórísson, leikmyndahönnuð hjá Leikfélagi Reykjavíkur til að hanna fyrir okkur umbúðir. Út úr því kom einfaldur trúkassi sem við höfum síðan notað utan um klukkurnar og pennastatífin. Í framhaldi af þessu sendum við kassann í Scanstar 92, umbúðasamkeppni á Norður-

löndum og fengum þar verðlaun. Það veitti okkur rétt til að senda kassann í svokallað *Worldstar 92*, og eftir hvatningu frá m.a. sánsku umbúðasamtökunum þá var ákveðið að gera það og í maí 1993 fengum við síðan afhent, í Düsseldorf í Þýskalandi, þessi æðstu verðlaun sem veitt eru í heiminum fyrir umbúðir. Þetta eru fyrstu *Worldstar*-verðlaunin sem koma til Íslands en vonandi ekki þau síðustu. Í framhaldi af þessu höfum við fengið fyrirspurnir víðs vegar að úr heiminum og væntanlega á það eftir að efla fyrirtækið í framtíðinni.

Pótt vel gangi á ýmsan hátt hjá okkur þá hefur oft verið erfitt með reksturinn og í dag erum við að auka hlutafé fyrirtækisins til að renna styrkari stoðum undir það. Hlutafé var

WORLDSTAR
verðlaunin.
Ljósm.: H.A.

Sýnishom
framleiðslunnar.
Ljósm.: H.A.

um áramótin 2,5 milljónir og við gáfum út eina milljón í jófnunarbréf. Stefnt er að því að hlutafé hjá okkur verði í árslok orðið 7 milljónir. Ef það tekst þá er ég bjartsýnn á framtíðina en mjög brýnt er að fylgjast vel með og vera í stöðugri þróun því mjög auðvelt er að missa allt úr höndum sér ef ekki er sifellt verið að huga að markaðnum og gera honum og þar með fólkini til hæfis.

Álfasteinn hf. hefur á síðari árum haft verulegt aödráttarafl fyrir ferðamenn sem

koma til Borgarfjarðar. Ferðamannakannanir hér undanfarin ár sýna að um 90% þeirra sem koma hingað hafa viðkomu í Álfasteini. Þá kemur fram í könnun Félagsvisindastofnunar frá 1993 að þriðja hverjum Íslendingi dettur Álfasteinn fyrst í hug þegar minnst er á Borgarfjörð eystrí.

Að mínu viti er framtíð Álfasteins björt og hlutverk hans í litlu sveitarfélagi eins og Borgarfirði er ótvíráett.

Súlan

Í Eldey er stærsta súlubyggð við Ísland eða um 15000 hreiður en í Vestmannaeyjum eru um 9000 (talningar frá árinu 1985). Við Austur- og Norðausturland eru þrjár súlubyggðir. Súlan nam land í Skruðnum rétt fyrir miðja öldina, Hún hafði þó verpt þar áður því í kvæðinu "Fyrir Skruðsbónadinni" eftir Ólaf Indriðason, prest á Kolfreyjustað um miðja 19. öld segir:

"Par er hafsúla og már,
þar er haftyrdill smár...."

Súlubyggðin blasir við þegar farið er um Vattarnesskriður, norðvestan á Skruðnum, og voru þar 1112 hreiður árið 1984.

Tvær súlubyggðir eru á Norðausturlandi, í Stóra-Karli utarlega undir Skoruvíkurbjargi á Langanesi (276 hreiður árið 1984) og 162 hreiður (1984) í Karlinum

og Sölvanöf undir Rauðanúpi á Melrakkasléttu.

Heimildir eru sóttar í grein Arnþórs Garðarssonar: Yfirlit yfir íslenskar súlubyggðir sem birtist í fuglatímaritinu *Blika* (nr.7) árið 1989 og í samantekt um Skruðinn í þriðja hefti rits Sögufélags Austurlands, *Múlabingi* (1968).

S.G.B.